

1672**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW**

z dnia 10 grudnia 2001 r.

w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Na podstawie art. 81 ust. 2 pkt 8 lit. c) ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. Nr 121, poz. 591, z 1997 r. Nr 32, poz. 183, Nr 43, poz. 272, Nr 88, poz. 554, Nr 118, poz. 754, Nr 139, poz. 933 i 934, Nr 140, poz. 939 i Nr 141, poz. 945, z 1998 r. Nr 60, poz. 382, Nr 106, poz. 668, Nr 107, poz. 669 i Nr 155, poz. 1014, z 1999 r. Nr 9, poz. 75 i Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 703, Nr 94, poz. 1037 i Nr 113, poz. 1186 oraz z 2001 r. Nr 102, poz. 1117 i Nr 111, poz. 1195) zarządza się, co następuje:

§ 1. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) ustawa o rachunkowości — ustawę z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,
- 2) ekspozycje kredytowe:
 - a) należności, z wyłączeniem odsetek, także skapitalizowanych,
 - b) udzielone zobowiązania pozabilansowe o charakterze finansowym i gwarancyjnym,
- 3) ekspozycje kredytowe wobec Skarbu Państwa — pożyczki i kredyty udzielone na podstawie umów zawartych przez osoby uprawnione do ich podpisania w imieniu Skarbu Państwa,
- 4) kredyty mieszkaniowe — kredyty udzielone na:
 - a) nabycie, budowę, przebudowę, rozbudowę lub nadbudowę domu albo lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość,
 - b) uzyskanie spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego lub prawa do domu jednorodzinnego w spółdzielni mieszkaniowej albo prawa odrębnej własności lokalu mieszkalnego w spółdzielni mieszkaniowej,
 - c) remont domu albo lokalu, o których mowa w lit. a) i b), z wyjątkiem bieżącej konserwacji i odnowienia mieszkania,
 - d) nabycie działki budowlanej lub jej części pod budowę domu jednorodzinnego lub budynku mieszkalnego, w którym jest lub ma być położony lokal mieszkalny,
 - e) inne cele związane z zaspokajaniem potrzeb mieszkaniowych, w szczególności na pokrycie kosztów partycypacji w kosztach budowy mieszkań przez towarzystwa budownictwa społecznego,
- 5) pożyczki i kredyty konsumpcyjne — pożyczki i kredyty udzielone osobom fizycznym na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą, w tym również z tytułu operacji z użyciem kart kredytowych, a z wyłączeniem kredytów mieszkaniowych,
- 6) rezerwa na ryzyko ogólne — rezerwę utworzoną zgodnie z art. 130 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. — Prawo bankowe (Dz. U. Nr 140, poz. 939, z 1998 r.

Nr 160, poz. 1063 i Nr 162, poz. 1118, z 1999 r. Nr 11, poz. 95 i Nr 40, poz. 399, z 2000 r. Nr 93, poz. 1027, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191, Nr 116, poz. 1216, Nr 119, poz. 1252 i Nr 122, poz. 1316 oraz z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 100, poz. 1084, Nr 111, poz. 1195 i Nr 130, poz. 1450 i 1452),

- 7) pierwotna wysokość zabezpieczanej kwoty — wysokość kwoty należności lub udzielonego zobowiązania pozabilansowego, określoną w obowiązującej umowie.

§ 2. 1. Banki tworzą rezerwy na ryzyko związane z ich działalnością, zwane dalej „rezerwami celowymi”, w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- 1) kategorii „normalne” — w zakresie pożyczek i kredytów konsumpcyjnych,
- 2) kategorii „pod obserwacją”,
- 3) grupy „zagrożone” — w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” lub „stracone”.

2. Szczegółowe kryteria klasyfikacji, klasyfikację ekspozycji kredytowych i sposób zmiany kategorii ekspozycji kredytowych określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

3. Obowiązek tworzenia rezerw celowych nie dotyczy niewykorzystanych kwot kredytów w przypadku, gdy postanowienia umowy kredytowej:

- 1) gwarantują bankowi swobodę w podjęciu decyzji o uruchomieniu środków w ramach każdej kolejnej transzy lub
- 2) uzależniają uruchomienie środków w ramach każdej kolejnej transzy od terminowej obsługi już wykorzystanej części i niebudzącej obaw sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, w przypadku gdy wymagane jest stosowanie tego kryterium, lub
- 3) uzależniają uruchomienie środków w ramach każdej kolejnej transzy od złożenia zabezpieczeń, o których mowa w § 5 ust. 2, umożliwiających pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych o kwotę odpowiadającą uruchamianej transzy.

§ 3. 1. Na podstawie prowadzonej ewidencji banki przeprowadzają przeglądy ekspozycji kredytowych i dokonują ich klasyfikacji nie rzadziej niż raz na kwartał, według danych aktualnych na dzień dokonywania klasyfikacji, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Klasyfikacji ekspozycji kredytowych dokonuje się w oparciu o kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek i kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika lub tylko kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek.

3. Klasyfikację w oparciu o kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, w przypadku ekspozycji kredytowych stanowiących:

- 1) należności z tytułu kredytów mieszkaniowych, udzielonych osobom fizycznym nieprowadzącym działalności gospodarczej,
- 2) zobowiązania pozabilansowe o charakterze gwarancyjnym, udzielone za osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej,
- 3) zobowiązania pozabilansowe o charakterze finansowym, udzielone osobom fizycznym nieprowadzącym działalności gospodarczej,
- 4) należności od prowadzących działalność gospodarczą lub gospodarstwo rolne osób fizycznych oraz osobowych spółek handlowych, które nie mają obowiązku stosowania zasad rachunkowości określonych ustawą o rachunkowości,
- 5) zobowiązania pozabilansowe o charakterze gwarancyjnym, udzielone za prowadzące działalność gospodarczą lub gospodarstwo rolne osoby fizyczne oraz osobowe spółki handlowe, które nie mają obowiązku stosowania zasad rachunkowości określonych ustawą o rachunkowości,
- 6) zobowiązania pozabilansowe o charakterze finansowym, udzielone prowadzącym działalność gospodarczą lub gospodarstwo rolne osobom fizycznym oraz osobowym spółkom handlowym, które nie mają obowiązku stosowania zasad rachunkowości określonych ustawą o rachunkowości

— przeprowadza się na koniec roku obrotowego według danych na dzień kończący rok obrotowy; klasyfikację tę można również przeprowadzać częściowo — według danych aktualnych na dzień dokonywania klasyfikacji.

4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Komisja Nadzoru Bankowego, na wniosek banku, może zezwolić na inną klasyfikację ekspozycji kredytowych, w szczególności w oparciu o wewnętrzne systemy ratingów i metody szacowania potencjalnych strat, zwane dalej „modelami ryzyka kredytowego”, informując Ministra Finansów o udzielonym zezwoleniu.

§ 4. 1. Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi, stanowiącymi należności z tytułu pożyczek i kredytów konsumpcyjnych, zaklasyfikowanymi do kategorii, o której mowa w § 2 ust. 1 pkt 1, tworzy się w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw, stanowiącego 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych.

2. Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi zaklasyfikowanymi do kategorii, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 2 i 3, tworzy się na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję, jednak w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw, stanowiącego:

- 1) 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych — w przypadku kategorii „pod obserwacją”,
- 2) 20% podstawy tworzenia rezerw celowych — w przypadku kategorii „poniżej standardu”,

- 3) 50% podstawy tworzenia rezerw celowych — w przypadku kategorii „wątpliwe”,
- 4) 100% podstawy tworzenia rezerw celowych — w przypadku kategorii „stracone”.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Komisja Nadzoru Bankowego, na wniosek banku, może zezwolić na utworzenie rezerw celowych w innej wysokości niż określona w ust. 1 i 2, w szczególności w oparciu o modele ryzyka kredytowego, informując Ministra Finansów o udzielonym zezwoleniu.

4. Rezerwy celowe tworzy się, aktualizuje co do wysokości oraz rozwiązuje najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu i klasyfikacji, o których mowa w § 3, jeżeli odrębne przepisy nie stanowią inaczej.

§ 5. 1. Podstawę tworzenia rezerw celowych stanowi:

- 1) w przypadku ekspozycji kredytowych stanowiących należności z tytułu skupionych przez bank wierzycielności z prawem regresu, weksli i czeków — kwota poniesionego przez bank wydatku, w wysokości odpowiadającej niespłaconej części ekspozycji,
- 2) w przypadku pozostałych ekspozycji kredytowych — kwota niespłaconej części ekspozycji.

2. Podstawę tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi, zakwalifikowanymi do kategorii „pod obserwacją” lub grupy „zagrożone” można pomniejszyć, z zastrzeżeniem § 6, o wartość zabezpieczeń umożliwiających prezentację ekspozycji kredytowej jako ekspozycji kredytowej z zabezpieczonym albo ograniczonym ryzykiem.

3. Wykaz zabezpieczeń, o których mowa w ust. 2, określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

4. Przeglądów i aktualizacji wartości zabezpieczeń, o które pomniejszono podstawę tworzenia rezerw celowych, dokonuje się, z zastrzeżeniem ust. 5, w trybie obowiązującym dla przeglądów, o których mowa w § 3 ust. 1.

5. W przypadku zabezpieczeń w postaci hipoteki, zastawu na statku morskim i zastawu na statku powietrznym wartość zabezpieczenia ustala się na podstawie wyceny rzeczoznawcy lub — w określonych odrębnymi przepisami przypadkach — na podstawie wyceny bankowo-hipotecznej, dokonanej w momencie ustanowienia zabezpieczenia. Bank, w ramach przeglądów i aktualizacji wartości zabezpieczeń, dokonuje analizy rynkowych cen zabezpieczeń na podstawie bankowych baz danych, zgodnie z przyjętą pisemną procedurą. Jeśli wynikający z tej analizy spadek rynkowych cen tych zabezpieczeń, w okresie od dokonania ostatniej wyceny przez rzeczoznawcę, może mieć znaczący wpływ na wartość danego zabezpieczenia ekspozycji kredytowej, bank powinien zlecić ponowną wycenę lub pisemnie uzasadnić odstępnie od jej zlecenia.

§ 6. Kwota, o którą można pomniejszyć podstawę tworzenia rezerw celowych, w przypadku zabezpieczeń w postaci:

- 1) hipoteki — nie może być wyższa niż wysokość dokonanego wpisu do księgi wieczystej i równocześnie nie wyższa niż:
 - a) 50% wartości ustalonej na podstawie wyceny rzeczoznawcy — pomniejszonej o powstałe wcześniej obciążenia (jeżeli nie uwzględnia tego wycena rzeczoznawcy), lub
 - b) 60% bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości, ustalonej przy odpowiednim zastosowaniu art. 22 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych (Dz. U. Nr 140, poz. 940, z 1998 r. Nr 107, poz. 669, z 2000 r. Nr 6, poz. 70 i Nr 60, poz. 702 oraz z 2001 r. Nr 15, poz. 148 i Nr 39, poz. 459),
- 2) przeniesienia prawa własności rzeczy ruchomej — nie może być wyższa niż 50% wartości sprzedaży netto danej rzeczy ruchomej i 50% pierwotnej wysokości zabezpieczanej kwoty,
- 3) przeniesienia prawa własności papierów wartościowych, z wyjątkiem emitowanych przez Skarb Państwa, Narodowy Bank Polski, banki centralne lub rządu krajów będących członkiem Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju oraz inne banki — nie może być wyższa niż 50% ich wartości godziwej,
- 4) zastawu na statku morskim lub powietrznym — nie może być wyższa niż 50% wyceny rzeczoznawcy i 50% pierwotnej wysokości zabezpieczanej kwoty,
- 5) zastawu rejestrowego na prawach z papierów wartościowych, o których mowa w pkt 3 — nie może być wyższa niż 50% ich wartości godziwej,
- 6) zastawu rejestrowego na rzeczy ruchomej — nie może być wyższa niż 50% wartości sprzedaży netto danej rzeczy ruchomej i 50% pierwotnej wysokości zabezpieczanej kwoty.

§ 7. W przypadku umów kredytowych, w wyniku których w banku powstaje zarówno należność bilansowa, jak i zobowiązanie pozabilansowe, jeżeli warunki umowy nie stanowią inaczej, posiadane zabezpieczenia uwzględnia się w pierwszej kolejności w ustalaniu podstawy tworzenia rezerwy celowej na należność bilansową.

§ 8. Ekspozycje kredytowe stanowiące należności z tytułu środków pieniężnych wpłacanych na zabezpieczenie zobowiązań osób trzecich oraz inne instrumenty o podobnym charakterze, w przypadku których spłata należności jest uzależniona od podmiotów innych niż dłużnik, klasyfikuje się w odniesieniu zarówno do dłużnika, jak i tych podmiotów. Dla celów tworzenia rezerw celowych ekspozycji kredytowej przypisuje się najmniej korzystną z tak wyznaczonych kategorii ryzyka.

§ 9. Wymagany poziom rezerw celowych na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi:

- 1) stanowiącymi należności z tytułu pożyczek i kredytów konsumpcyjnych, zaklasyfikowanymi do kategorii „normalne” — pomniejsza się o kwotę równą 25% rezerwy na ryzyko ogólne,
- 2) zaklasyfikowanymi do kategorii „pod obserwacją” — pomniejsza się o kwotę równą 25% rezerwy na ryzyko ogólne.

§ 10. Rezerwy celowe tworzy się w ciężar kosztów.

§ 11. 1. Rezerwy celowe rozwiązuje się po wygaśnięciu przyczyn ich utworzenia.

2. Rezerwę celową zmniejsza się odpowiednio do:

- 1) zmniejszenia się kwoty ekspozycji kredytowej,
- 2) zmiany kategorii ekspozycji kredytowej na kategorię o niższym stopniu ryzyka w wyniku dokonanej klasyfikacji,
- 3) wzrostu wartości zabezpieczenia pomniejszającego podstawę tworzenia rezerw celowych,
- 4) wzrostu wartości rezerwy na ryzyko ogólne.

3. Ekspozycje kredytowe stanowiące należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne odpisuje się w ciężar utworzonych na nie rezerw celowych.

§ 12. 1. Wniosek, o którym mowa w § 3 ust. 4 oraz § 4 ust. 3, powinien w szczególności zawierać:

- 1) szczegółowy opis modelu ryzyka kredytowego,
- 2) specyfikację i weryfikację założeń modelu ryzyka kredytowego,
- 3) opis źródeł i metod aktualizacji wykorzystywanych danych,
- 4) założenia i opis przyjętych zasad weryfikacji historycznej,
- 5) procedury zarządzania ryzykiem kredytowym w banku,
- 6) procedury wewnętrznej kontroli w zarządzaniu ryzykiem kredytowym,
- 7) przykład zastosowania modelu ryzyka kredytowego do klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz wyznaczania wymaganego poziomu rezerw celowych za okres poprzedniego kwartału.

2. Zezwolenia, o których mowa w § 3 ust. 4 oraz § 4 ust. 3, mogą być wydane bezterminowo lub na czas określony.

3. Zezwolenia mogą zostać cofnięte, jeśli bank nie zapewnia właściwego zarządzania ryzykiem kredytowym, a w szczególności jeśli na podstawie przeprowadzonej weryfikacji stwierdzono, że w okresie ostatnich 12 miesięcy rzeczywiste straty są wyższe od szacowanych na podstawie modelu ryzyka kredytowego.

§ 13. W razie utworzenia rezerw celowych w wysokości niższej niż wymagany poziom rezerw celowych, z zastrzeżeniem § 3 ust. 4 oraz § 4 ust. 3, zarząd banku niezwłocznie zawiadamia Komisję Nadzoru Bankowego o przyczynach takiego stanu i niezwłocznie uzupełnia brakujące rezerwy celowe, przy czym uzupełnienie nie może nastąpić później niż do końca danego roku obrotowego.

§ 14. 1. Przy dokonywaniu klasyfikacji ekspozycji kredytowych wobec Skarbu Państwa, udzielonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, w przypadku których bank zawarł z reprezentantem Skarbu Państwa, na podstawie dotychczasowych przepisów, umowy:

- 1) potwierdzające bezsporność i wymagalność ekspozycji kredytowej oraz
- 2) określające terminy (harmonogramy) spłat
— okres opóźnienia w spłacie kapitału lub odsetek liczy się od terminów (harmonogramu) spłat określonych w tych umowach.

2. Jeżeli bank nie zawarł umów, o których mowa w ust. 1 pkt 1, ekspozycje kredytowe wobec Skarbu Państwa, udzielone przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, klasyfikuje się jako „stracone”.

§ 15. Decyzje Komisji Nadzoru Bankowego, dotyczące rezerw celowych, wydane na podstawie dotychczasowych przepisów zachowują moc do czasu ich wygaśnięcia albo cofnięcia.

§ 16. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2002 r.

Minister Finansów: *M. Belka*

Załączniki do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 r. (poz. 1672)

Załącznik nr 1

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA KLASYFIKACJI, KLASYFIKACJA EKSPOZYCJI KREDYTOWYCH I SPOSÓB ZMIANY KATEGORII EKSPOZYCJI KREDYTOWYCH

Szczegółowe kryteria klasyfikacji

1. Ustalając skalę ryzyka bankowego obciążającego ekspozycje kredytowe, bank wykorzystuje:

- 1) w odniesieniu do:
 - a) ekspozycji kredytowych wobec Skarbu Państwa,
 - b) ekspozycji kredytowych w postaci należności z tytułu pożyczek i kredytów konsumpcyjnych
— kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek,
- 2) w odniesieniu do pozostałych ekspozycji kredytowych — dwa niezależne od siebie kryteria:
 - a) terminowość spłaty kapitału lub odsetek,
 - b) sytuację ekonomiczno-finansową dłużnika.

2. Opóźnienie w spłacie części raty kapitałowej lub odsetkowej, w kwocie nieprzekraczającej 10 zł, niemające bezpośredniego wpływu na wzrost ryzyka związanego z daną należnością, nie wymaga przeklasyfikowania należności do wyższej kategorii ryzyka.

3. Ocena sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, odpowiednio do jego statusu, powinna w szczególności uwzględniać:

- 1) mierniki ilościowe, do których zalicza się zwłaszcza:
 - a) wskaźniki efektywności działania (np. rentowność, zyskowość kapitału),
 - b) wskaźniki płynności,
 - c) wskaźniki rotacji majątku obrotowego i zobowiązań bieżących,
 - d) wskaźniki struktury bilansu (np. wskaźniki zadłużenia i możliwości obsługi długu),
 - e) współczynnik wypłacalności (w przypadku banków) i margines bezpieczeństwa (w przypadku ubezpieczycieli),
- 2) mierniki jakościowe, do których zalicza się zwłaszcza:

- a) jakość zarządzania (ocena kadry kierowniczej),
- b) stopień zależności od rynku,
- c) stopień zależności od dotacji rządowych, zamówień rządowych, kilku dużych dostawców lub odbiorców,
- d) stopień zależności od innych podmiotów grupy,
- 3) dostępne oceny uznanych agencji ratingowych, odnoszące się zarówno do dłużnika, jak i kraju jego pochodzenia.

4. Oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej lub gospodarstwa rolnego dokonuje się w oparciu o zaświadczenie o pozostawaniu w stosunku pracy i wysokości osiągniętych dochodów lub w oparciu o inny dokument świadczący o możliwości dokonania terminowej spłaty zobowiązań wynikających z umowy.

5. W przypadku nabycia przez bank czeków, weksli oraz wierzytelności z prawem regresu, ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika można zastąpić oceną sytuacji ekonomiczno-finansowej wierzyciela.

6. W przypadku projektów inwestycyjnych, prowadzonych w ramach powołanych do tego celu odrębnych spółek prawa handlowego, ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika można zastąpić oceną struktury prawno-finansowej projektu inwestycyjnego, biorąc pod uwagę zawarte i obowiązujące umowy i wiążące oświadczenia minimalizujące poszczególne ryzyka projektu, ze szczególnym uwzględnieniem założeń finansowych projektu, które stanowiły podstawę udzielenia kredytu.

Klasyfikacja ekspozycji kredytowych

7. Ekspozycje kredytowe klasyfikuje się do następujących kategorii:

- 1) w przypadku ekspozycji wobec Skarbu Państwa:

- a) ekspozycje kredytowe „normalne” — obejmujące ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek w stosunku do terminu (harmonogramu) spłat określonego w momencie powstania zobowiązania Skarbu Państwa nie przekracza roku,
 - b) ekspozycje kredytowe „wątpliwe” — obejmujące:
 - ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek w stosunku do terminu (harmonogramu) spłat określonego w momencie powstania zobowiązania Skarbu Państwa przekracza rok i nie przekracza 2 lat,
 - ekspozycje kredytowe o nieokreślonym terminie (harmonogramie) płatności, dla których okres od momentu powstania zobowiązania Skarbu Państwa do momentu klasyfikacji nie przekracza roku,
 - c) ekspozycje kredytowe „stracone” — obejmujące:
 - ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek w stosunku do terminu (harmonogramu) spłat określonego w momencie powstania zobowiązania Skarbu Państwa przekracza 2 lata,
 - ekspozycje kredytowe o nieokreślonym terminie (harmonogramie) płatności, dla których okres od momentu powstania zobowiązania Skarbu Państwa do momentu klasyfikacji przekracza rok,
 - wszelkie ekspozycje kredytowe sporne,
- 2) w przypadku ekspozycji kredytowych stanowiących należności z tytułu pożyczek i kredytów konsumpcyjnych:
- a) ekspozycje kredytowe „normalne” — obejmujące należności, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek nie przekracza miesiąca,
 - b) ekspozycje kredytowe „poniżej standardu” — obejmujące należności, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza miesiąc i nie przekracza 3 miesięcy,
 - c) ekspozycje kredytowe „wątpliwe” — obejmujące należności, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 3 miesiące i nie przekracza 6 miesięcy,
 - d) ekspozycje kredytowe „stracone” — obejmujące:
 - należności, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 6 miesięcy,
 - ekspozycje kredytowe względem dłużników, przeciwko którym bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego lub rozpoczął zaspokajanie się z przedmiotów zabezpieczeń w innym trybie,
 - ekspozycje kredytowe kwestionowane przez dłużników w postępowaniu sądowym,
 - ekspozycje kredytowe względem dłużników, których miejsce pobytu jest nieznanе i których majątek nie został ujawniony,
- 3) w przypadku pozostałych ekspozycji kredytowych:
- a) ekspozycje kredytowe „normalne” — obejmujące ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek nie przekracza miesiąca, a sytuacja ekonomiczno-finansowa dłużników nie budzi obaw,
 - b) ekspozycje kredytowe „pod obserwacją” — obejmujące ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek nie przekracza miesiąca, a sytuacja ekonomiczno-finansowa dłużników nie budzi obaw, które jednak ze względu na ryzyko regionu, kraju, branży, grupy klientów, grupy produktów lub innych ustalonych przez bank kryteriów wymagają szczególnej uwagi,
 - c) ekspozycje kredytowe „poniżej standardu” — obejmujące:
 - ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza miesiąc i nie przekracza 3 miesięcy,
 - ekspozycje kredytowe względem dłużników, których sytuacja ekonomiczno-finansowa może stanowić zagrożenie terminowej spłaty ekspozycji,
 - d) ekspozycje kredytowe „wątpliwe” — obejmujące:
 - ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 3 miesiące i nie przekracza 6 miesięcy,
 - ekspozycje kredytowe względem dłużników, których sytuacja ekonomiczno-finansowa ulega znacznemu pogorszeniu, a zwłaszcza gdy ponoszone straty naruszają fundusz założycielski, kapitał zakładowy lub fundusz udziałowy, z zastrzeżeniem przypadku, gdy ekspozycja wynika z finansowania projektów inwestycyjnych, o których mowa w ust. 6, lub gdy ekspozycja wynika ze sfinansowania przedsięwzięcia inwestycyjnego mającego stanowić po jego zrealizowaniu podstawową i zasadniczą bazę działalności dłużnika, pod warunkiem że ponoszone straty nie przekraczają poziomu założonego w projekcie, na podstawie którego oceniana była zdolność kredytowa dłużnika; ograniczenie poziomu ponoszonej straty do wysokości założonej w projekcie, na podstawie którego oceniana była zdolność kredytowa dłużnika, dotyczy zarówno projektu inwestycyjnego, jak i przedsięwzięcia finansowego,
 - e) ekspozycje kredytowe „stracone” — obejmujące:
 - ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 6 miesięcy,
 - ekspozycje kredytowe względem dłużników, w stosunku do których ogłoszono upadłość lub w stosunku do których nastąpiło otwarcie likwidacji, z wyjątkiem gdy następuje ona na

podstawie przepisów o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych,

- ekspozycje kredytowe względem dłużników, przeciwko którym bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego lub rozpoczął zaspokajanie się z zabezpieczeń w innym trybie,
- ekspozycje kredytowe kwestionowane przez dłużników na drodze postępowania sądowego,
- ekspozycje kredytowe względem dłużników, których miejsce pobytu jest nieznane i których majątek nie został ujawniony,
- ekspozycje kredytowe względem dłużników, których sytuacja ekonomiczno-finansowa pogorszyła się w sposób nieodwracalnie uniemożliwiający spłacenie długu.

8. Ekspozycje kredytowe zaklasyfikowane do kategorii „pod obserwacją” oraz ekspozycje kredytowe zaklasyfikowane do grupy „zagrożone” („poniżej standardu”, „wątpliwe” lub „stracone”) prezentuje się w podziale na:

- 1) ekspozycje kredytowe z zabezpieczonym ryzykiem,
- 2) ekspozycje kredytowe z ograniczonym ryzykiem,
- 3) ekspozycje kredytowe pozostałe.

Zmiana kategorii

9. Ekspozycje kredytowe, w tym także ekspozycje kredytowe, których warunki spłaty zostały zmienione w wyniku podpisania nowych umów, mogą być, z zastrzeżeniem ust. 10, przeniesione do kolejnej kategorii o niższym stopniu ryzyka:

- 1) po spełnieniu kryteriów, o których mowa w ust. 7 pkt 1 lit. b) — w przypadku ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „pod obserwacją” przed lub po podpisaniu nowych umów,
- 2) po odzyskaniu przez dłużnika pełnej zdolności kredytowej, mierzonej kryteriami stosowanymi przez bank i wskazanymi w ust. 3—6, jednak nie wcześniej niż po upływie 3 miesięcy terminowej obsługi zadłużenia (spłat rat kapitałowych i odsetek) — w przypadku ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” i „stracone” przed lub po podpisaniu nowych umów.

10. Ekspozycje kredytowe stanowiące należności z tytułu pożyczek i kredytów konsumpcyjnych oraz należności od Skarbu Państwa mogą być przeniesione bezpośrednio do kategorii „normalne” po całkowitym spłaceniu wszystkich zapadłych rat kapitałowych i odsetkowych.

Załącznik nr 2

WYKAZ ZABEZPIECZEŃ

1. Zabezpieczenia umożliwiające pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych oraz wykazywanie zabezpieczonej części jako ekspozycji kredytowej z zabezpieczonym ryzykiem:

- 1) gwarancja lub poręczenie Skarbu Państwa, Narodowego Banku Polskiego lub Bankowego Funduszu Gwarancyjnego,
- 2) gwarancja lub poręczenie banku centralnego lub rządu kraju będącego członkiem Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD),
- 3) gwarancja lub poręczenie banku mającego siedzibę w kraju będącym członkiem OECD, w przypadku gdy sytuacja ekonomiczno-finansowa tego banku nie budzi obaw,
- 4) gwarancja lub poręczenie państwowej osoby prawnej, z wyłączeniem banków i zakładów ubezpieczeń, uprawnionej na podstawie odrębnych przepisów do ich udzielania w ramach realizacji powierzonych jej zadań państwowych, w przypadku gdy w budżecie państwa określono źródła sfinansowania ewentualnych zobowiązań,
- 5) przelew wierzytelności z akredytywy zabezpieczającej (akredytywa typu stand-by) otwartej lub potwierdzonej przez bank kraju będącego członkiem OECD, w przypadku gdy sytuacja ekonomiczno-finansowa tego banku nie budzi obaw,
- 6) gwarancja ubezpieczeniowa Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. wydana na podstawie przepisów o gwarantowanych przez Skarb

Państwa ubezpieczeniach eksportowych dla określonej umowy kredytowej lub zobowiązania pozabilansowego do 100% wartości ubezpieczenia, jeżeli konieczność tworzenia rezerwy celowej jest następstwem zdarzeń objętych ubezpieczeniem,

- 7) gwarancja lub poręczenie Banku Gospodarstwa Krajowego ze środków Krajowego Funduszu Poręczeń Kredytowych wydana na podstawie przepisów o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne,
- 8) gwarancja lub poręczenie jednostki samorządu terytorialnego Rzeczypospolitej Polskiej (gmin, powiatów i województw) o dobrej sytuacji ekonomiczno-finansowej, przy czym uwzględniana kwota zabezpieczenia powinna wynikać z uchwały właściwego organu jednostki samorządu terytorialnego w sprawie ustalania maksymalnej wysokości pożyczek, gwarancji i poręczeń udzielanych przez zarząd w roku budżetowym,
- 9) wpłata określonej kwoty w złotych lub w innej walucie wymiennej na rachunek banku, który zobowiąże się, że zwróci tę kwotę po uzyskaniu spłaty zadłużenia wraz z należnymi odsetkami i prowizją, do wysokości tej kwoty, przy czym przeliczenia na złote należy dokonać według kursu średniego ustalonego przez Narodowy Bank Polski na dzień dokonywania klasyfikacji,
- 10) zastaw rejestrowy na wierzytelności z rachunku lokaty złożonej w:

- a) banku posiadającym ekspozycję kredytową lub
b) banku mającym siedzibę w kraju będącym członkiem OECD, w przypadku gdy sytuacja ekonomiczno-finansowa tego banku nie budzi obaw — wraz z oświadczeniem o blokadzie lokaty oraz pełnomocnictwem do pobrania środków z rachunku lokaty,
- 11) przeniesienie na bank przez dłużnika, do czasu spłaty zadłużenia wraz z należnymi odsetkami i prowizją, prawa własności:
- a) papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski,
b) papierów wartościowych emitowanych przez banki centralne lub rządy krajów będących członkiem OECD,
c) bankowych papierów wartościowych emitowanych przez inne banki — według ich wartości godziwej,
- 12) zastaw rejestrowy na prawach z papierów wartościowych, o których mowa w pkt 11, według ich wartości godziwej,
- 13) hipoteka powstała na:
- a) nieruchomości,
b) użytkowaniu wieczystym,
c) własnościowym spółdzielczym prawie do lokalu mieszkalnego,
d) spółdzielczym prawie do lokalu użytkowego,
e) prawie do domu jednorodzinnego w spółdzielni mieszkaniowej,
f) prawie do lokalu mieszkalnego w domu budowanym przez spółdzielnię mieszkaniową w celu przeniesienia jej własności na członka.
2. Zabezpieczenia umożliwiające pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych oraz wykazywanie zabezpieczonej części jako ekspozycji kredytowej z ograniczonym ryzykiem:
- 1) gwarancja lub poręczenie podmiotu o dobrej sytuacji ekonomiczno-finansowej, jeżeli łączna kwota gwarancji i poręczeń udzielonych przez gwaranta (poręczyciela) jednemu kredytobiorcy nie przekracza 15% aktywów netto tego gwaranta (poręczyciela), pomniejszonych o należne, lecz niewniesione wkłady na poczet kapitałów (funduszy) podstawowych spółek akcyjnych i spółdzielni,
- 2) przeniesienie na bank przez dłużnika, do czasu spłaty zadłużenia wraz z należnymi odsetkami i prowizją, prawa własności rzeczy ruchomej, na warunkach określonych przez strony w umowie,
- 3) przeniesienie na bank przez dłużnika, do czasu spłaty zadłużenia wraz z należnymi odsetkami i prowizją, prawa własności papierów wartościowych, niewymienionych w ust. 1 pkt 11, będących w obrocie giełdowym w krajach będących członkiem OECD,
- 4) zastaw na statku morskim wpisanym do rejestru okrętowego (hipoteka morską),
- 5) zastaw na statku powietrznym wpisanym do rejestru państwowego statków powietrznych z odpowiednim zastosowaniem art. 10 ustawy z dnia 31 maja 1962 r. — Prawo lotnicze (Dz. U. Nr 32, poz. 153, z 1984 r. Nr 53, poz. 272, z 1987 r. Nr 33, poz. 180, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 35, poz. 192, z 1996 r. Nr 45, poz. 199, z 1997 r. Nr 88, poz. 554, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 oraz z 2000 r. Nr 120, poz. 1268),
- 6) zastaw rejestrowy na prawach z papierów wartościowych, o których mowa w pkt 3,
- 7) zastaw rejestrowy na rzeczy ruchomej,
- 8) przelew wierzytelności z rachunku lokaty założonej w banku innym niż bank posiadający należność lub udzielone zobowiązanie pozabilansowe, wraz z oświadczeniem o blokadzie lokaty oraz pełnomocnictwem do pobrania środków z rachunku lokaty,
- 9) oświadczenia patronackie, zawierające zobowiązanie wystawcy do podjęcia działań wobec dłużnika, mających na celu utrzymanie terminowej obsługi ekspozycji kredytowej banku oraz utrzymanie niebudzącej obaw sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, pod warunkiem że:
- a) treść oświadczenia zapewnia możliwość dochodzenia wobec wystawcy roszczeń w przypadku konieczności utworzenia rezerwy celowej,
b) bank posiada opinię prawną dotyczącą skuteczności dochodzenia ewentualnych roszczeń wobec wystawcy oświadczenia,
c) zobowiązanie ciężące na wystawcy oświadczenia jest ujęte w jego księgach.

1673

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW

z dnia 10 grudnia 2001 r.

w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków.

Na podstawie art. 81 ust. 2 pkt 8 lit. a) ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. Nr 121, poz. 591, z 1997 r. Nr 32, poz. 183, Nr 43, poz. 272, Nr 88, poz. 554, Nr 118, poz. 754, Nr 139, poz. 933 i 934, Nr 140, poz. 939 i Nr 141, poz. 945, z 1998 r. Nr 60,

poz. 382, Nr 106, poz. 668, Nr 107, poz. 669 i Nr 155, poz. 1014, z 1999 r. Nr 9, poz. 75 i Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 703, Nr 94, poz. 1037 i Nr 113, poz. 1186 oraz z 2001 r. Nr 102, poz. 1117 i Nr 111, poz. 1195) zarządza się, co następuje: